

על שלושה ספרים

מאת: גרשון ברגסון

זה קרה בגן הציבורי

כתבה: חוה חבושי, ציורים: ברכה אלחסיד-גרומר, כתר, 1998, 72 עמ'.

בספר שני סיפורים: האחד - "מישהו היה כאן". השני: "מאחורי המחסן". בסיפור הראשון פוגשים הילדים בגן ציבורי "ערימה של סמרטוטים", בהתחלה חשבו שזה "דבר" מת, אך נתגלה לילדים המבועתים שזו "אישה חיה ונושמת". שלושת הפרקים הראשונים, שהם רקע לפרקים הבאים, מביאים את הילדים להבנה של מחוסרי הבית, ומכאן הגירוי של עזרה חומרית ממשית ל"הומלסים". בשלושת הפרקים הראשונים המסופר גורם להתרגשות עצומה, ולפעמים אף רתיעה, בגלל ההנגדה בין הצווחות של האישה האומללה לבין הצחוק של הילדים.

בפרקים הבאים, ד'-ו', אמיר מנסה לעזור לאישה, ע"י איסוף מצרכים בשקית ניילון: "הוא שלף את מגירת הלחם, והוציא כל מה שמצא שם. שתי לחמניות, ושלוש פיתות... גבינת קוטג', סלט חצילים, וגם קרטון סגור של חלב..." ברגע האחרון הוסיף גם חפיסת שוקולד". (39).

באיסוף המצרכים שהיו בבית בהסתר, הוא עשה מעשה רע, כדי לעשות מעשה טוב - להיטיב עם האישה.

אך בבואו לגן, למסור את שקית הניילון, לא מצא את מבוקשו. "עמד והביט במקום הריק, שום סימן שום זכר לכך שמשוה קרה, שמישהו בכלל היה כאן, כלום, כלום".

במקום האישה מצא שם "אישה צעירה, שיצאה לטייל עם כלב גדול". האישה הצעירה עולה חדשה, ניסתה לנחש מה עבר על אמיר, מה הסיבה לבכיו? "אולי אני לעזור לך?", היא הרגישה שאמיר "אולי מפחד בגלל כלב?" ומרגיעה אותו. היא הרגישה את מבוכתו, לא יכלה לשער בגלל היעלמותה של האישה שהוא רצה לעזור לה בהענקת מצרכים וללא מודעות הפליטה: העיקר "כוונות טובות". אמיר ליטף ברוך את הפרווה החלקה, משהו צריך היה לפצות אותו על מקרה המסתורין. ומלבד הליטוף המהנה אמר לעצמו, "אולי אתקל בה שוב", אולי מחר, או בעוד שבוע אתקל בה שוב. כי הרי לא ייתכן, לדעתו של אמיר שמעשה טוב, שהוא אמור היה לעשות, לא יתגשם ולא יתממש.

הסיפור השני, "מאחורי המחסן" הובא לקוראים הצעירים כדי להזכירם שלא

יתפתו לאנשים זרים, ולא יילכדו בפיתוי שכמהים לו, פעם זה כדור, אך יכול להיות כל דבר אחר שהילד או הילדה רוצים בו מאוד. אך בסיפורנו ברגע של אינטואיציה חזקה הילדה ברחה וניצלה.

הציורים של אלחסיד-גרומר בשחור-לבן, מעורפלים בחלקם, מוסיפים משמעות לטקסט, וגם מוסיפים לפחד שממילא נדע מהקריאה.

לכיתות בינוניות.

ילד צפור ואפק,

כתב: אורי רום, שוקן, 47 עמ', מנוקד, צבעוני, 1998

העלילה פשוטה, סיפור על ילד ועיסוקיו מינקותו עד שגדל.

בהיותו תינוק כל עולמו קונקרטי ומצויר בהתאם: מיטתו, חדרו, חצרו. גם כשגדל קצת, פגש בעצמים ויצורים קונקרטיים: נמלה, צב, עמוד, ויכול היה למשש את כולם, ואפילו לטפס מעלה מעלה העמוד ולהסתכל על כל העולם סביבו.

בשבתו על העמוד נפגש עם ציפור, והיא קטנה, אך במעופה, ראתה הרבה יותר מהילד הגדול, היא ניסתה להגיע עד האופק - והוא ברח ממנה.

הילד - לפי הסיפור אנו משערים מה גילו - נתגרה מסיפורה של הציפור, הוא ידע שמעבר למראה עיניו נמצא אופק, לא האמין לסיפורה של הציפור, ירד מהעמוד והתחיל ללכת עד מה שקרוי האופק, ולראות מה יש שם מעבר לאופק "אלך עד האופק, אראה מה מעבר לו ואחזור".

הילד רץ לעבר האופק, עבר שדות, טיפס בהרים, עבר ברחובות העיר, טייל לאורך שפת הים, אך "ככל שניסה להתקרב אליו, ברח האופק והרחיק למקום אחר".

חזר למקומו, חידש את הדיאלוג עם הציפור והודה: "צדקת, הוא תמיד בורח".

ואז הציפור יעצה לילד להשיג את האופק בדמיונו, לאחר שיעצום את עיניו. וכך היה. אבל לא רק כשהיה ילד השיג את האופק. גם כשהפך לאיש, אהב להגיע לאופק שונה בדמיונו, ויותר מכל הרחיק בדמיונו לטפס על העמוד שלראשונה ראה ממנו את האופק, "ועיניו העצומות מלאו אז דמעות של אושר עצוב".

בספר, המודפס באות גדולה ומנוקד, המחבר הביא לנו כאן סיפור המסביר לילד מהו המושג אופק וכיצד אפשר לראותו ולהבינו בלא לעוף וללא ראייתו הקונקרטית.

ספר זה, לילד המבוגר יותר, מסביר גם מהי נוסטלגיה לתקופת הילדות ומהו אושר עצוב.

אך יש בספר גם מסר למבוגרים שידעו להבחין בין עולמו הממשי של הילד והילדות לבין עולם שונה שאפשר להכירו בדרך הדמיון, ולחלום עליו מתוך תקווה שאי-פעם יתגשם החלום.

הציורים של המאיירת מירב כהן, בשרטוטים קלים, מוסיפים עומק לנאמר בטקסט.

השאלה הגדולה של שוף הינשוף,

כתבה: בת-שבע שפירא, איורים: גיל-לי אלון קוריאלי, ידיעות-אחרונות-ספרי חמד, 23 עמ', מנוקד, צורה אלבומית, צבעוני. (ח"ש).

הינשוף, שנקרא בסיפור שוף. מתעורר משנתו ובלבו שאלה מה זה "העולם"?

הוא החליט לשאול כמה מידידיו כדי שיסבירו לו מה זה העולם.

הינשוף מוכר לכולנו כיצור חכם: "האמונה בחוכמתם של דורסי הלילה מקורה כנראה במיקום העיניים בקדמת הראש ובצורת הארגון של נוצות הפנים המקנים להם מראה אנושי" (החי והצומח של ארץ-ישראל כרך 6, 281).

הינשוף פנה בשאלתו לשישה בעלי חיים, וכל אחד תיאר את העולם בהתאם לראייתו שלו:

העכביש ענה שהעולם די גדול "העשוי רשתות של קורים" החלזון סבר שהעולם "עשוי מהמון גרגרי חול", חיפושית הזבל שדחפה כדור חום אמרה: "העולם הוא כדור גדול ומזבל".

העכבר בדעה שהעולם מלא נחשים והם מסוכנים, הקרפד תיאר את העולם כמלא שלוליות, הזבובה חשבה שבעולם יש שיירים של מזון וגם חפצים שונים מחברות, שרוכים נעליים קרועות וכו'. הצפורה הסבירה שבעולם ישנם כל הדברים שקודמיה ציינו, ועדיין לא הגיעו להבנת העולם.

למדנו שאף-על-פי שהינשוף נחשב כחכם מותר לו לשאול את הזולת מהו הדבר שאינו נהיר לו, ועל-סמך התשובות מגיע למסקנה שהעולם נפלא, ולגבי פלאים אין תשובה מספקת.

זכור לי סיפור ששמעתי מפיו של אבי: שני תיירים ביקרו בעיר מסויימת וכשחזרו הביתה סיפרו על התרשמותם. "אחד אמר: העיר שהיינו בה, מלאה אלימות ופשעים, רמאים ובתי זונות על כל צעד. - לא אחזור לשם". השני אמר: "ראיתי בעיר אנשים אדיבים, משכילים, מבליים באהלי תורה - אחזור לשם פעם נוספת". אלה ואלה היו באותה עיר אך ביקרו באתרים שונים.

סיפור זה שנושאו עולם, מוצא לו ביטוי נאה גם בספרה של שרליי קומוב. ישנם

הרבה פתגמים בנושאים שונים. אביא כמה מהם (בתרגום חופשי):
עולם יפה, עולם מלא אור. תלוי למי?
העולם רחב ואדיר, אך אין איפה להסתתר.
הכל הבלים, כל העולם חלום, כל העולם עדיין לא משוגע.

גלי לא מגלה סודות

סמדר שיר "ידיעות אחרונות", ספרי חמד, 1998, איורים: ליאת / בנימיני-אריאל. 136 עמודים.
מאת: ירדנה הדס

ספר זה הוא חלק מסידרה, שבה הופיע זה מכבר הספר **גלי מכתה גימל**.
לפנינו קובץ סיפורים, 23 במספר, וכולם עוסקים בחיי יום-יום של הילדה גלי,
שהיא הדוברת בכל אחד מהם. היא מספרת על אירועים בחייה. השותפים
הקבועים הם אחיה בן, אחותה דפנה, וחברותיה ליאת וענת. נוספים עליהם
חברים מן הכיתה, ההורים, המורים ודמויות "מזדמנות".
ה"משפחתיות" הנוצרת בין הסיפורים לבין עצמם מקרינה תחושת אינטימיות
וקרבה אל הנפשות הפועלות ואל קורותיהן. הכל קורה בתחום היום-יום של
הילד הישראלי.

הנושאים שבהם פוגש הילד, עמם הוא מתעמת (ולומד "לתמרן") במסגרת חייו,
הם מגוונים:

- חלוקת-תפקידים במשפחה, שעשועים ותחרויות, חברות, אהבה ראשונה, שבת
וחג בבית, צער בעלי-חיים, וכו' וכו'.

המורה תוכל להשתמש בסיפורים אף על מנת להבהיר את מהות היחסים שבין
הילדים למוריהם.

אזכיר, לדוגמה, את הסיפורים "סוד האפיקומן", "מחברת-התירוצים" ו"דף חדש".
סיפורים אלה עומדים על כבודו של הילד - ותובעים - בחיך טוב - ישרות
וישירות מן המחנך כלפי כיתתו.

לפנינו קולו של היום-יום. הסיפורים קוראים אל המורה וההורה לכבד את הרגע
החולף בחייו של הילד, תוך כדי שמירה על כבודם הם.